

Het Noordgevoel van een Achterhoeker

Toen ik twintig jaar geleden van de Achterhoek naar Amsterdam verhuisde kwam ik in het centrum van de stad terecht. In Noord kwam ik zo goed als nooit. Het hoorde voor mijn gevoel niet echt bij Amsterdam. Ik kende het alleen van een theaterfestival en een enkel bezoek aan het atelier van een bevriende kunstenaar. Behalve dat er iets stralends was geweest in de lucht boven het IJ, was me verder niet veel opgevallen. Tot ik vier jaar geleden een stacaravan kocht in de buurt van Broek in Waterland. Opeens was Noord heel dichtbij. En op een zaterdag kwam ik min of meer per ongeluk op de markt van het Mosveld terecht. Niks geen hip gedoe, geen yppen, geen modetrends, geen regels en orde. Ik had een soort niemandsgebied betreden, een vrijplaats voor mensen van allerlei gepluimte. Ik zag fiere, soms excentriek uitgedoste vrouwen met ingewikkeld opgemaakt haar en kleurige kledingvonsten, mannen die het midden hielden tussen Popeye, Lucky Luke en de Daltons, cafeetjes die in het voormalige Oostblok niet hadden misstaan, een hele stoet rode Canta autootjes, Turkse groenteboeren, Volendamse vis, en heel veel charme lingerie in de kramen, voor een spotprijs.

Vanaf die zaterdag kwam ik er vaker. Ik ontdekte dat Noord op een steenworp afstand van mijn etage in het centrum lag. Veel dichterbij dan bij Broek. Ik hoefde alleen maar de pont over en de Van der Pekstraat in te fietsen en ik was er. Boodschappen doen bij de Turkse groenteboer, kibbeling eten op de markt, een borrel drinken in café Blokker en lichtgevende gypies kopen bij een schoenenzaak die de hele voorraad in de winkel had uitgesteld, vermoedelijk omdat ze geen magazijn hadden. De dozen wankelden vervaarlijk hoog tegen de wanden en het enige meubelstuk was het tafeltje bij de deur, dat als kassa diende.

De ietwat afwerende manier van doen bij de meeste mensen herkende ik als een Achterhoekse variant van de kat uit de boom kijken. Mis-

schien dat ik me er daarom zo thuisvoelde. Maar kwam je eenmaal in contact met een Noorderling, dan schoot die weerstand als een rolluik omhoog, en gingen de deuren wijd open. Zo raakte ik op het Mosveld aan de praat met een goedlachse vrouw die twee koeien van honden bij zich had.

'Ze doen niks hoor,' zei ze, toen ze me zag staren. 'Boef, luister eens naar mama!' Ze gaf een ruk aan de riem van de bouwier. 'Met hem heb ik alle prijzen gewonnen die er te winnen zijn. Gehoorzaamheid. Speuren. Reddingzwemmen. Hindernissen met wipjes. Maar hij is verder niet gesocialiseerd. Dat merk je wel.'

'En die andere hond?' vroeg ik.

'Dat is een Japanse Akita, die kreeg ik pas na de inprentingsfase,' zei ze professioneel, 'dan kun je ze niets meer leren.'

Er flitste door me heen dat dit stadsdeel met zijn verleden als opvang van lastige Amsterdammers, armoede, noodwoningen, drugshandel en kleine criminaliteit zijn inprentingsfase ook nooit te boven was gekomen. Gelukkig niet, dacht ik er achteraan. Een mens moet ergens kunnen ontsnappen aan de stad.

'Deze buurt lijkt een beetje op waar ik vandaan kom,' zei ik, 'de Achterhoek heeft ook zulke plekken.'

'Je mag wel even meelopen naar mijn huis voor een kopje koffie,' antwoordde ze, 'als je dat leuk vindt. Ik ben Sofie.' Ik liep met haar mee naar een pleintje met kleine, goed onderhouden woningen met dito tuintjes. Geen hoogbouw. Veel groen.

'Hee buuf, waar ben jij geweest?' riep een bejaarde buurman met roze rubberen handschoenen aan en een schort voor, 'ik heb net nog bij je aangebeld.' Hij stond middenin een gemeentepark te zwaaien met een plastic zak en een harkje.

'Met al dat lawaai en gedoe maak je de doden nog wakker, buurman!' riep Sofie gevat terug.

'Meid, ik heb weer een opruiimaanval.' Hij fluisterde nu bijna. Daarna wees hij op zijn zak en deed net alsof hij er iets in deed. 'Als ik niet op pas ga ik straks de straat ook nog dweilen. Dag!' Hij bukte zich en ging

verder met rommel in zijn zak te proppen.

Binnen werd ik begroet door Gerrit, een grijze roodstaart die in een manshoge kooi naast de bank stond.

'Hallooooo... Gerrrrrut.... Dag!' krijste hij, zodra we binnenkwamen.

'Ik heb tegen mijn dochter gezegd, zonder Ger, geen erfenis,' zei Sofie, 'hij kan wel honderdvijftig jaar worden namelijk. De buurman die je zo-net buiten in het perk zag, heeft wielen onder zijn kooi gemaakt. Dat is makkelijker met schoonmaken. Hij wilde er alleen maar wat onderbroeken voor terug. Hele grote onderbroeken trouwens.'

Alles in het huisje was piepklein. Toen we gingen zitten, met de honden aan onze voeten, was de kamer zo goed als vol.

'Als ik had geweten dat ik in zo'n klein huisje terecht zou komen had ik nooit van die grote honden genomen,' begon Sofie, 'maar ik wil nooit meer weg uit mijn Noord. Ik leef hier precies zoals ik wil leven. En door die honden heb ik veel sociale contacten. Komt er een nieuwe eigenaar in de dierenwinkel, zo'n bliken dominee, zo eentje die niks zegt, geen sjoerge geeft, daar kan ik niet tegen, dan móet ik plagen. Ik heb me eigen eerst netjes voorgesteld en daarna zeg ik tegen zijn vrouw, ik wil graag een stuk pens, maar dan wil ik dat hij het snijdt! Het ijs was gebroken. Nu noemt ie me rooie. Zo gaan we hier met elkaar om.' Ze lachte. 'Toen ik hier kwam wonen, was ik net gescheiden. Dertig jaar ben ik bij mijn man gebleven. Hij was een schat, maar ook een financiële kamikaze piloot. Nadat wij voor de derde keer uit ons huis waren gezet, heb ik voor mijzelf gekozen. Ik ben al niet dik, maar toen ik hier kwam wonen was ik nog dunner. Komt tante Jo van hierachter op haar rollator bij me aan gehobbeld, met krentebollen en chocolademelk. Om me vet te mesten.'

'Is er nooit eens wat, of is het hier altijd zo gezellig?'

'Natuurlijk,' antwoordde ze, 'je moet hier niemand naar de bek praten, daar houden we niet van. En er is armoede. Maar de Noorderling is geen verraaiër. Als je probeert iets bij te verdienen, zal hij je niet aangeven. Je ziet veel dronken vrouwen op straat. Huiselijk geweld. En dan de hangjongeren nog. Toen ik hier pas woonde had ik last van die

jongens. Ze gooiden stenen op de auto van mijn dochter. Daar heb ik wat van gezegd. Toen bleven ze komen. Iedere dag gedonder bij de deur. De politie deed niks. Er moet eerst iets ergs gebeuren kennelijk.' Ze zweeg en stak een sigaret op. 'Mijn dochter woont samen met een Hells Angel,' ging ze verder, 'en ik heb hem om hulp gevraagd. Hij is samen met zijn maten op die jongens afgestapt en daarna heb ik nooit meer een centje last van ze gehad. Zo lossen we dingen op in Noord.'

Amsterdam Noord is nog steeds een stadsdeel waar niemand wil wonen. Mensen die er wel wonen noemen zichzelf Noorderling. En geen Amsterdammer. Want zij weten wel beter. Het geheim van Noord zal de Noorderling niet prijsgeven. Want het is zijn Noord.

©2008 Nelleke Zandwijk